

Multimorbidnost: 8 razlogov, zakaj je za nas sploh pomembna

Eva Cedilnik Gorup

MULTIMORBIDNOST JE...

= prisotnost dveh ali več sočasnih kroničnih bolezni ali stanj, ki so lahko povezane ali ne, pri enem pacientu.

1. Ker je je veliko in je bo še več

- Številka je zelo veliko, zaradi različnih definicij in metodoloških razlik.
- **20-30%** v splošni populaciji
- **55-98%**, če gledamo samo starostnike
- Odkar jo merimo, narašča, in bo še naraščala, ker se podaljšuje življenjska doba in s tem kronične bolezni postajajo bolj pogoste.

KOMORBIDNOSTI - TIPI

1. **slučajne** – komorbidnosti, ki se pojavijo slučajno, brez vzročne povezave (npr. hipertenzija in osteoartroza)
2. **vzročne** – komorbidnosti si delijo skupen vzrok (hipertenzija in možganska kap)
3. **zapletene** – običajna povezava je nejasna, vendar pa določene okoliščine kažejo, da obstaja med sočasnimi boleznimi povezava (debelost in obraba kolen)
4. **skupne** – določena stanja se skupaj pojavljajo pogosteje, kot bi to naključno pričakovali (hipertenzija in diabetes, depresija in diabetes)

Vzorci multimorbidnosti (starejša populacija)

- Kardio – metabolni (več moških)*
- Mehanski (dvakrat več žensk)
- Psiho-geriatrični (hkrtati z drugimi pri več kot polovici žensk in moških)

• *Abad Diez et al. BMC Geriatrics 2014;14:75.

Kardio-metabolni

- Ateroskleroza
- Motnje ritma
- Srčno popuščanje
- **Diabetes**
- **Arterijska hipertenzija**
- Anemija
- Ishemična bolezen srca
- Debelost
- Ostali srčno-žilni zapleti

Mehanski

- Anksioznost
- **Artropatija**
- Bolečina v vratu
- **Dermatitis/ekcem**
- Motnja v metabolizmu lipidov
- Črevesni divertikli
- GERB
- **Bolečina v križu**
- Osteoporoza
- **BHP**
- Bolezni ščitnice
- Krčne žile

Psihogeriatrični

- Vedenjske motnje
- Aritmije
- **Cerebro-vaskularna bolezen**
- Kronične rane
- Srčno popuščanje
- **Demenca/delirij**
- **Pomanjkanje železa**
- Osteoporoza
- Parkinsonova bolezen

Najpogostejše bolezni v sklopu multimorbidnosti

- **Top 3:**

- **Arterijska hipertenzija (AH) (v 9 od 10 najpogostejših kombinacij)***
- Dislipidemija
- Kronična bolečina v križu

- **Ostale pogoste bolezni v kombinaciji z AH:**

- Osteoartroza
- Ishemična bolezen srca
- **Sladkorna bolezen (pri 16 % z AH)**
- Protin

*Van der Bussche H et al. Which chronic diseases and disease combinations are specific to multimorbidity in the elderly? Results of a claims data based cross-sectional study in Germany. BMC Public Health 2011.

2. Ker je najpomembnejši dejavnik tveganja nekaj, čemur se je težko izogniti

- Po absolutnih številkah je največ multimorbidnih bolnikov mlajših od 65 let
- Vendar je med starejšimi večji delež bolnikov multimorbidnih (in tudi bolj kompleksnih)
- Od 40 leta dalje začne multimorbidnost strmo naraščati in doseže plato nekje pri 70 letih.

Število spremljajočih bolezni glede na starost

*Barnett K et al. Lancet 2012; 380: 37-43.

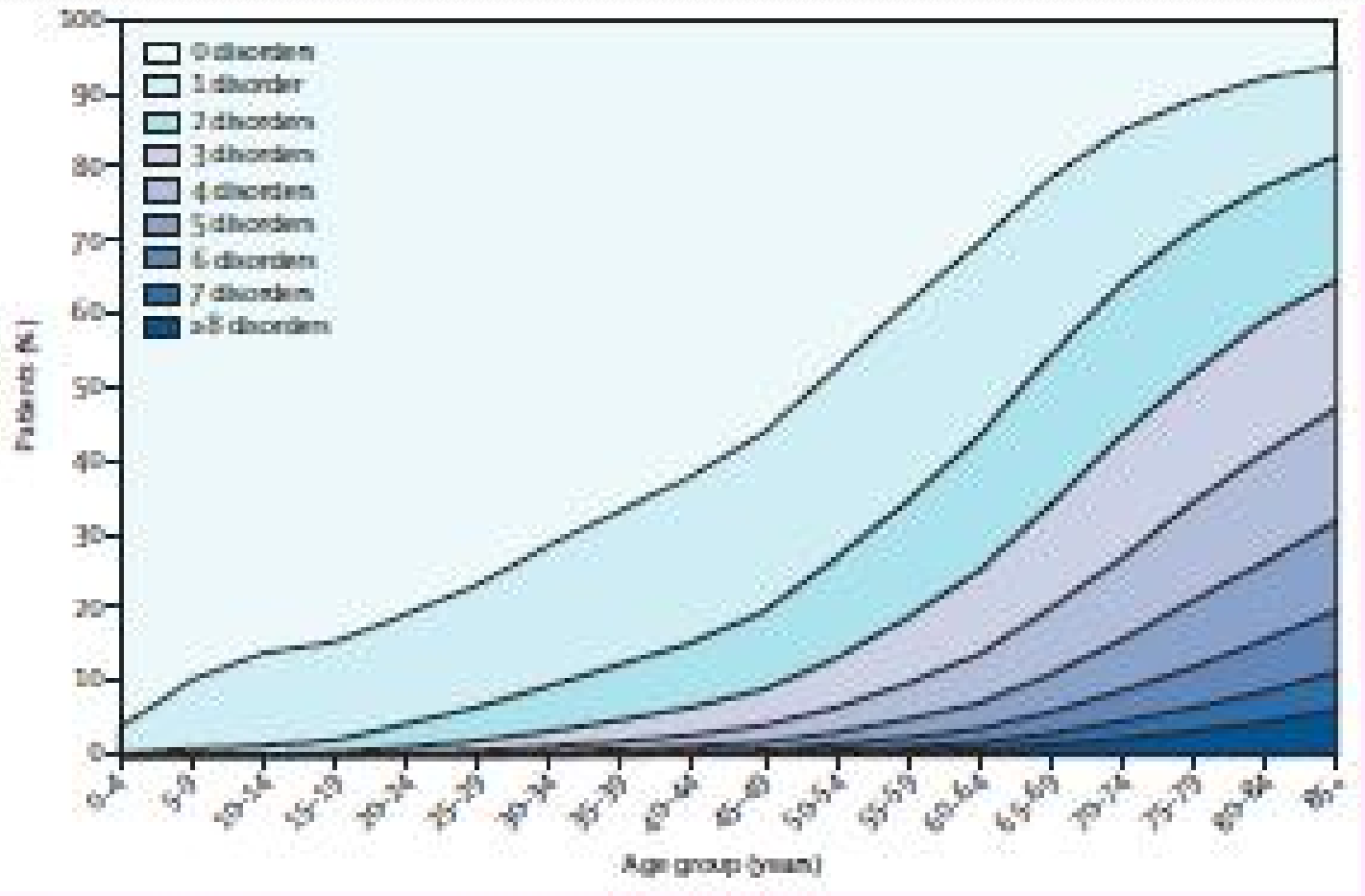

Figure 1: Number of chronic disorders by age-group

3. Ker so socialni šibki že tako ali tako bolj zdravstveno ogroženi

- Ljudje s slabšim socialno-ekonomskim položajem imajo večje tveganje za multimorbidnost
- Pri njih se multimorbidnost pojavi 10 do 15 let prej

4. Ker pomembno zmanjšuje kakovost življenja

- ... in ga verjetno tudi skrajšuje.

POSLEDICE, KI JIH IMA

MULTIMORBIDNOST ZA BOLNIKA

- Telesne (npr. okvara vida pri sladkorni bolezni, amputacija noge)
- Čustvene (odrekanje določeni vrsti hrane, strah pred zapleti bolezni, depresije pri sladkorni bolezni)
- Socialne (zmanjšanje dohodka, socialna izoliranost)

Slabša kakovost življenja

5. Ker pomembno zvišuje stroške zdravljenja

- Multimorbidni bolniki porabijo največji del zdravstvenih sredstev, ne glede na definicijo multimorbidnosti, in v različnih populacijah in okoljih povsod po svetu.

Posledice multimorbidnosti za delo v družinski medicini

- 58 % multimorbidnih bolnikov je opravilo 78 % vseh obiskov v ambulantni
- Multimorbidni bolniki opravijo v povprečju večje število obiskov, vendar je kontinuiteta njihove oskrbe manjkrat zagotovljena*
- Multimorbidni bolniki pogosteje obiskujejo zdravnika zaradi akutnih stanj

*Forguet-Borue Q et al. Impact on multimorbidity: acute morbidity, area of residency and use of health service across the life span in a region of south Europe. BMC Fam Pract 2014.

6. Ker klasična obravnava multimorbidnega pacienta vodi v polifarmacijo in večanje bremena zdravljenja (treatment burden) ...

- Multimorbidnost je eden od najpomembnejših dejavnikov tveganja za pojav nezaželenih dogodkov, povezanih z zdravili (adverse drug events)

7. ... zato je multimorbidnega pacienta zapleteno obravnavati

- Zdravstveni sistem je usmerjen v zdravljenje posameznih bolezni
- Plačuje posege, ne pa razmišljanja
- Možnih kombinacij bolezni je nešteto
- Ni oprijemljivih receptov

8. Ker potrebuje holistično obravnavo

- In katera specialnost je usmerjena v holistično obravnavo?